

Dudás Attila

A DÉLVIDÉKI MAGYAR TUDOMÁNYOS KUTATÁSOKRÓL

On scientific research by Hungarian Scientists in Vojvodina

A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken – 2008. Szerk. Szalma József.
VMMT, Újvidék, 2009

Gróf Széchenyi István 1825-ben birtokainak egyéves jövedelmét a Magyar Tudós Társaság, a mai Magyar Tudományos Akadémia alapítására fordította. Ennek tiszteletére a Magyar Tudományos Akadémia minden év novemberében rendezvénysorozat által emlékezik meg e nemes tetről. A Magyar Tudomány Ünnepeének az összmagyarság szempontjából is nagy jelentősége van – november folyamán szerte a Kárpát-medencében rendezvények sora kerül megszervezésre, kiemelve a magyar tudományosság jelentőségét.

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság 2008. november 8-án hetedik alkalommal rendezett tudományos tanácskozást az ünnep keretében. A Társaság 1997-ben jött létre, eminens vajdasági egyetemi tanárok kezdeményezésére. Alapvető célkitűzése a magyar nyelvű tudományosság és tudományos kutatómunka fejlesztése és támogatása a Vajdaságban, magyar nyelvű tudományos kiadványok publikálása. A Társaság az alapítása óta 35 kötetet jelentetett meg, a Magyar Tudomány Ünnepeének szentelt tanácskozási köteteket, melyek a társadalom- és természettudományi (aktuális) kutatások eredményeiről szólnak, tematikai tanácskozási köteteket, illetve egyéni vagy csoportos kutatásokon alapuló monográfiákat. A legújabb, 35. kiadványa a *Magyar Tudomány Napja a Délvidéken – 2008* címet viseli, és a 2008. évi, a Magyar Tudomány Ünnepeének szentelt tudományos tanácskozáson elhangzott tudományos referátumok szövegeit tartalmazza 33 szerző tollából.

Mint minden évben, a tanácskozásnak 2008-ban is Újvidék adott otthont, a Tartományi Végrehajtó Tanács harmadik emeleti tanácstermében. Az évente rendszeresen megszervezésre kerülő rendezvény kiváló alkalmat nyújt vajdasági és anyaországi kutatóinknak aktuális, egyéni és csoportos, kutatásaik és kutatási eredményeik bemutatására. A tanácskozás jelentőségét a támogatók névsora is fémjelzi. A tanácskozás megszervezését támogatta a Magyar Tudományos Akadémia, Vajdaság Tartomány Végrehajtó Tanácsa és a Szekeres László Alapítvány. A tanácskozást jelenlétével megtisztelte PAPP SÁNDOR, a Magyar Köztársaság belgrádi nagykövete, valamint dr. GÖRÖMBEI ANDRÁS akadémikus is, a Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságá-

nak elnöke, akik felszólalásuk során méltatták a Társaság jelentőségét a vajdasági magyar tudományos életben, és kiemelték a Magyar Tudomány Ünnepe integráló és kohéziós szerepét szerte a Kárpát-medencében. Támogatásáról levélben biztosította a tanácskozás szervezőbizottságát dr. HARMATHY ATTILA akadémikus, professzor emeritus, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Polgári Jogi Tanszékének oktatója, az MTA volt alelnöke, jelenleg a Magyar Alkotmánybíróság bírója és dr. PAP ENDRE akadémikus is, az Újvidéki Egyetem Természettudományi Kara Matematika és Fizika Tanszékének rendes egyetemi tanára, a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia elnöke. A tanácskozást a Társaság elnöke, dr. SZALMA JÓZSEF, az Újvidéki Egyetem Jogtudományi Kara Polgári jogi tanszékén oktató rendes egyetemi tanár, a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia levelező tagja, nyitotta meg

Az ünnepi köszöntőket egy társadalomtudományi, illetve egy természettudományi plenáris előadás követte. Elsőként dr. MEZEY BARNA, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Magyar Állam- és Jогтörténet Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a Kar volt dékánja, az MTA elnökségének tagja, az MTA Magyar Jогтörténeti Kutatócsoportjának vezetője tartotta meg előadását, a hallgatóságnak beszámolt a jogászképzés múltjáról, jelenéről és jövőjéről Magyarországon és Európában. Az egész társadalomtudományi szekció alap gondolatát az oktatás, ezen belül a jogoktatás kérdése képezte, melyet már az első referátum, Mezey professzor tanulmánya is előrevetített. Kiemelte a jogász szakma társadalmi jelentőségét és a jogoktatás társadalmi szerepét. Tanulmányából egyértelműen kitűnt, hogy mindamellett, hogy Magyarországon jelenleg nyolc (magán vagy állami) karon folyik jogászképzés, szinte nem tapasztalható munkanélküliség az okleveles jogászok körében. Szerinte ez annak tulajdonítható, hogy a magyarországi jogászképzés színvonalas és sokrétű képesítést nyújt a jogászoknak, konfliktuskezelő, konfliktusmegoldó szakembereket nevel, akiket a társadalom egyszerűen „felszipant”. A professzor továbbá kiemelte, hogy Magyarországon a bolognai folyamat fényében felmerült a jogászképzés reformjának kérdése is. Az alapvető megfontolást a jogoktatás terén ebben a folyamatban az alapképzés (bachelor) és a mesterképzés (master) kapcsolata képezte. A több lehetséges megoldás közül (hároméves alap- és kétéves mesterképzés, négyéves alap- és egyéves mesterképzés, illetve egységes ötéves alap-mesterképzés) a magyarországi jogtudományi karok közös erővel, összhangban léptek fel az ötéves egységes képzés mellett. E törekvésük sikerrel járt, így Magyarországon megmaradt az egységes ötéves jogászképzés.

A plenáris előadások keretén belül Mezey professzort dr. BIRKÁS MÁRTA, az MTA doktora követte, a gödöllői Szent István Egyetem Növénytermesztési Intézet Földműveléstani Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Birkás professzor asszony előadásának témáját a klímakárt csökkentő talajművelés magyarországi lehetőségei alkották.

A plenáris előadások után a munka szekciókban folyt – előbb következtek a társadalomtudományi, majd a természettudományi témájú előadások. Ugyanebben a sorrendben szerepelnek a tanulmányok is a konferenciakötetben.

A társadalomtudományi szekció keretében több mint húsz szerző vett részt referátummal a jogtudomány, oktatásügy, történelem, kisebbségpolitika, könyvtár- és levéltártudomány, irodalom, illetve a képzőművészet területéről. E szekcióban a következő tanulmányokat tartalmazza a kötet:

- DR. KARÁCSONY ANDRÁS (egyetemi tanár a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, a Filozófia Tanszék tanszékvezetője, a Kar volt oktatásügyi dékánhelyettese) – *Az újkori tudományeszmény és a jogtudomány*,
- DR. TATTAY LEVENTE (egyetemi tanár a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kara Polgári Jogi Tanszékén) – *A szellemi alkotások teljes körű újraszabályozása Magyarországon*,
- DR. SZÜCS MAGDOLNA (rendkívüli egyetemi tanár az Újvidéki Egyetem Jogtudományi Kara Állam- és Jegtörténelmi Tanszékén) – *Jogászképzés és római jog az egykori és mai 'Bologna' szerint*,
- PÁL TIBOR magiszter (egyetemi tanársegéd az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kara Történelem Tanszékén) – *Oktatás a középkorban a Délvidéken és a délvidékiek az európai egyetemeken*,
- DR. HEGEDŰS ANTAL (nyugalmazott teológus-történész, az Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Karán működött Történelemtudományi Intézet valamikori tudományos munkatársa) – *Patachich Gábor (1699–1745), a kalocsai „botmagyarok” érseke (1733–1745)*,
- MEZEY ZSUZSANNA (levéltáros a Vajdasági Levéltárban) – *A Vallás- és a Közoktatási Minisztérium (1867–1918. évi) adatai a délvidéki vármegyék közoktatásáról*,
- DR. TÓTH LAJOS (az Újvidéki Egyetem Természettudományi Karának nyugalmazott egyetemi tanára) – *Anyanyelvi oktatásunk színvonala fejlesztésének alaptényezői – A belső és külső értékelés kérdései*,
- FODOR ISTVÁN (főlevéltáros a zentai Történelmi Levéltárban) – *Kutatási lehetőségek a vajdasági levéltárakban*,
- DR. SOMOGYI SÁNDOR (professor emeritus a keszthelyi Pannon Egyetem Georgicon Mezőgazdasági Karán) – *A vidékfejlesztés néhány kérdése*,
- BOZÓKI ANTAL magiszter (ügyvéd, publicista) – *A vajdasági magyarság helyzete*,
- BÁLINT ISTVÁN (nyugalmazott újságíró, publicista) – *Az emberiség jövőkép nélkül – A társadalomtudományok feladata és felelőssége a globalizált világban*,
- DR. VÁRADY TIBOR (akadémikus, a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia rendes tagja, egyetemi tanár a budapesti Central European University Jogtudományi Karán, valamint az atlantai Emory University Jogtudományi Karán) – *Nyelv és fordítás a nemzetközi viták rendezésében*,

- SZEDMINA LÍVIA (PhD hallgató a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Irodalomtudomány Doktori Iskolájában, amerikanisztika szakon, angol nyelvtanár a Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán) – *Párhuzamok a vajdasági magyarok és az észak-ír protestánsok helyzete között az 1925-ös évek során,*
- DR. GULYÁS GIZELLA (az újvidéki Pedagógiai Akadémia nyugalmazott főiskolai tanára) – *Hollósi Simon és a zombori Mály József rokonai kapcsolatai,*
- HEGEDŰS DÉVAVÁRY KATALIN (PhD hallgató a Belgrádi Egyetem Bölcsészettudományi Karán, kultúrológiai szakon, német nyelvtanár a Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán) – *Karl May és a szkipetárok,*
- MATUSKA ÁGNES (PhD hallgató a Szegei Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Angol Tanszékén) – *Világ az egész színház: A színház-metaphora változatai az Erzsébet-kori Angliában,*
- DR. PRUGBERGER TAMÁS (az MTA doktora, professor emeritus a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara Agrár- és Munkajogi Tanszékén) – *A multinacionális érdekelttségű privatizáció okozta termelési, értékesítési és élelmiszer-ellátási problémák az Európai Unió új tagállamaiban,*
- DR. SZALMA MÁRIA (rendkívüli egyetemi tanár az Újvidéki Egyetem Jogtudományi Kara Polgári Jogi Tanszékén) – *A nemperes eljárások teljes és részleges jogerőhatása,*
- MATUSKA MÁRTON (publicista) – *Fata libris és*
- URI FERENC (nyugalmazott történelemtanár) – *A Julián Egyesület története a Szerémségben.*

A természettudományi szekcióban kiemelkedő hazai kutatóink mutatták be aktuális kutatásaik eredményeit a mezőgazdaság, környezetvédelem, robotika és más műszaki tudományok, élelmiszer-technológia és az orvostudományok területéről:

- DR. KÁDÁR IMRE (tudományos tanácsadó az MTA Talajtani és Agrotechnikai Kutatóintézetében) és DR. MOLNÁR IMRE (az Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Karának nyugalmazott egyetemi tanára) – *A világ élelmiszerválsága,*
- DR. KASTORI RUDOLF (akadémikus, a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia rendes tagja, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja, az Újvidéki Egyetem Mezőgazdasági Karának nyugalmazott egyetemi tanára), DOROGHÁZI OTTÓ (az Újvidéki Egyetem Mezőgazdasági Karának abszolvens hallgatója) – *A nikkal szerepe a növények életfolyamatában,*
- DR. KASZÁS KÁROLY (rendes egyetemi tanár az Újvidéki Egyetem Építőmérnöki Karán) – *Mindennapi környezetvédelmünk,*
- DR. MATIJEVICS ISTVÁN (főiskolai tanár a Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán) – *A mérnökképzés új kihívásai – Internettel összekötött távoli laboratóriumok,*

- DR. MESTER GYULA (főiskolai tanár a Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán, egyetemi tanár a Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Karán) – *Robotizált intelligens otthonok,*
- DR. NYERS JÓZSEF (főiskolai tanár a Szabadkai Műszaki Szakfőiskolán) – *Multifunkcionális hőszivattyú,*
- DR. KÖNYVES TIBOR (egyetemi tanár a Megatrend Tudományegyetem Bioélelmiszer-termelői Karán) – *A tejsavbaktériumok probiotikus hatása,*
- DR. FALUDY ILDIKÓ (PhD hallgató a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karán) – *A Chlamydomydia pneumoniae LcrE fehérjéje elleni immunválasz vizsgálata egérmodellben és*
- BILICZKY LÁSZLÓ (nyugalmazott élelmiszeripari szakmérnök) – *Szent-Györgyi Albert elsőbbségi harca a C-vitaminért és*
- PRIM. DR. HORVÁTH-MILITICSI KÁROLY (nyugalmazott tüdőszakorvos) – *Gömböc – a mono-mono sztatikus mértani test.*

A Vajdasági Magyar Tudományos Társaság 2009-ben is, immáron nyolcadik alkalommal, nemzetközi tudományos tanácskozással emlékezik meg a Magyar Tudomány Ünnepről.